

Бойко Т.

Науковий керівник – доц. Палій Н. В.

ВИКОРИСТАННЯ ДЖАЗОВОЇ МУЗИКИ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ШКОЛІ

«Гершвін не потіснить Баха, а тільки відкриє очі та вуха на багатолікість музичного світу і самого життя».

О. Хромушин

Постановка проблеми. На сьогоднішній день теорія джазової музики розвинена значно слабше, ніж теорія академічної музики, цьому знаходять різні пояснення:

- Дуже швидкий розвиток джазу, що зробив величезний еволюційний шлях протягом 100 років свого існування;

- складнощами опанування неєвропейськими формами музики - для європейського академічного музикознавства;

- поширеним серед музикознавчої еліти відношенням до джазу, як до «несерйозної» музики. Виховання особистості в умовах школи стає дедалі більш складною проблемою, для розв'язання якої з кожним роком потрібно все більше умов та засобів, які відповідають неухильно зростаючим, не тільки матеріальним, а й духовним потребам молодого покоління [3, с.42].

Сьогодні диктує переосмислення суспільством духовних цінностей, оновлення моральних принципів на тлі стрімкого падіння сталих ідеалів та зростання значення матеріального стану громадян. Тому тепер школи мають стати справжнім осередком духовності не тільки в плані прищеплення молоді інтересу та любові до мистецьких надбань людства минулих віків, потреби вивчення історії та культури через найкращі зразки високого мистецтва, але й задовольняти попити молодого покоління на вивчення стилів та напрямків сучасної, у тому числі й, умовно кажучи, «легкої» музики.

Відома істина про те, що комплексний підхід до виховання школяра дає найбільш вдалі результати, незважаючи на постійне оновлення навчальних програм з різних дисциплін, у навчальному процесі не враховується й серед усіх навчальних предметів.

Мета статті - проаналізувати та дослідити вплив джазової музики на культурно – мистецьке становлення сучасних школярів.

Виклад основного матеріалу.

Суспільство XXI століття - це суспільство споживання, що в переважній більшості користується плодами творчої та інтелектуальної діяльності фахівців з високих технологій, шоу-бізнесу, індустрії розваг, тощо. Культура, що стала часткою багатомільярдного ринку, орієнтована на величезні маси людей. Маскульт, одним словом. І джаз, цей геніальний музичний винахід XX століття, стає частиною цього маскульту. Звісно, митець має бути голодним для того, щоб творити на межі можливостей. Але справа в тому, що інформаційне суспільство нового тисячоліття розбещене через дедалі більше проникнення у побут технологій, покликаних значно спростити життя людини [2, с.5].

Джаз (англ. Jazz) — форма музичного мистецтва, що виникла на межі XIX—XX століття в США як синтез африканської та європейської культур та отримала згодом повсюдне поширення. Джаз характеризується цілою низкою особливостей, серед яких можна виділити такі:

1. Особливості ритму, зокрема – синкопований ритм, поліритмія, а також характерний свінг;
 2. Особливості гармонії, зокрема переважання септакордів, нонакордів та складніших політерцових акордів, характерні гармонічні послідовності, а також ладові особливості (наприклад: заниження III ступеня);
 3. Особливості тембрової палітри, що стосуються як інструментального, так і вокального виконавства.
- В кінці XX століття — також особливості електронного звуку [3, с. 25];
4. Імпровізаційність.

Слово "jazz" (походить від фр. chasser— полювати) у креолів означало полювання, а також хвилювання, збудження. В 1860-і в північноамериканській літературній мові, з'являється слово "jasm", що означає піднесення, натхнення. Невдовзі йому на зміну приходять слово "jass", також, аналогічне дієслово, що означало, "ловити", "збуджуватись" і т.п. Все частіше починають використовуватись звороти "jazz around" (блукати, мандрувати) і "jazz up" (впадати у веселий стан). Як музичний термін, слово "jazz" вперше з'явилося у 1915 році у зв'язку з білим оркестром, що грав у новоорлеанському стилі, пізніше - в назві новоорлеанського оркестру Тома Брауна — "Том Браун Диксиленд Джаз Бенд", після чого термін "джаз" швидко поширюється в північній Америці, а згодом і по всьому світу [1, с.23].

Чи є джаз в Україні чи це тільки уява небайдужих до цього культурного явища людей? Таке питання виникає у дедалі більшості кількості поціновувачів інтелектуальної музики.

За останні п'ять років Україну відвідала така кількість першокласних джазових виконавців, про приїзд яких годі було й мріяти не те що за радянських часів, а ще десять років тому: Джо Завінул, Мейнард Фергюсон, Том Костер, Біллі Кабем, Ерні Уотте, Джон Маклафлін, Джордж Бенсон, Еріка Маріентал з Радіобендом Фокіна,

Стенлі Кларк, Чік Корія та Гері Бертон, Manhattan Transfer, Take 6. Здається, це мало б свідчити про підвищення цікавості української слухацької аудиторії до якісної музики, втім, у це слабо віриться.

Нажаль, прихильників джазу в Україні не стало більше, їх завжди було небагато, і не так мало. Вони слухали, привозили звідкільсь фірмові платівки справжніх майстрів, обмінювались ними, ловили "ворожі голоси", врешті творили самі. Достатньо згадати, приміром, ВіА "Водограй" і їх блискучу інтерпретацію Мерсу, Mercy, Mercy Weather Report, чи авторські композиції Олега Коська та Олександра Шаповала: Спогад, Нічні метелики, Зачароване коло. Ще на початку "голодних" дев'яностих у Києві працювало принаймні три дитячих біг-бенди: Петренка, Гудими, Ужакова, не кажучи вже про знаменитий криворізький. Музичні школи були переповнені, на естрадне відділення училища ім. Глієра був величезний конкурс, а відомий в джазових колах флігель, здається, гудів цілодобово [2, с.5].

Як правило, в школі на уроках «Музичного мистецтва» для слухання музики учням пропонують зразки класичної музики: уривки з опер, симфоній, арії, інструментальну музику, народні наспіви, українські пісні. Але чомусь увага не звертається на «легку» музику, тобто на джазову, хоч якою б вона багатогранною, цікавою та доступною вона не була. Дана музика викликає в учнів захоплення, тому що вона є новою для них. Вона викликає емоції, які дитина може змалювати при її слуханні. Учень може описати пейзаж, який виникає у нього, може почути новизну, не стандарт в мелодії, ритмі, гармонії, почути розмаїття використаних інструментів. Джазова музика надихає на власну імпровізацію. Дитина може сміло створити власну мініатюру.

Наприклад: підібрати вірш до уривку з твору, скласти власний ритм, побудований на різноманітних ударах, хлопках. Тим паче, що це розвиває учня як особистість, викликає в нього захоплення та дає змогу проявити себе. Твори класичного джазу є зразком першокласного поєднання вокалу з різними барвами інструментів. Тому використання джазової музики на уроках в школі є важливим етапом, вагомою сторінкою і вкладом для теперішніх програм [4, с.56].

В шкільному віці, дітей важливо залучати до слухання такої музики. У цьому віці у них формується світосприйняття, погляди та естетичні смаки. Їм потрібно прищеплювати любов до «хорошої» музики, відвідувати джазові концерти. Так формується новий імідж і зростає повага з боку оточуючих.

Можна зауважити, що головне - не причини, а наслідки. Але джаз - це винятково чесна музика. Треба бути чесними і сказати собі, що майже все, що відбувається в культурному (в тому числі джазовому) середовищі - імітація. Є форма, але немає наповнення. Ми повинні міцно триматися один за одного, щоб не розгубитися і не втратити інтерес і любов до музики, бо спілкування - це значний елемент у формуванні загальної культури. Ми мусимо давати рідним, друзям, знайомим записи, популяризувати ідею, організовувати колективні відвідування концертів, залучаючи до цього нових людей.

Висновки. Традиційним матеріалом, який використовується в різних формах роботи на уроках музичного мистецтва, завжди були і є зразки класичної та народної музики, а роль легкого жанру в традиційному музичному навчанні, як правило, недооцінювалася. Нехтування й навіть заборона «легкої» музики в музичному вихованні нерідко призводили до протилежного результату: молодь із захопленням починала цікавитися неформальними музичними течіями, експериментувати, музикувати в нових стилях. Такі пошуки могли далеко завести від найкращих зразків, і навіть збити зі шляху формування художнього смаку та різноплановості музичних і культурних інтересів молоді людини.

Доцільність збагачення навчального матеріалу з сольфеджіо за рахунок джазової музики, окрім розширення кругозору учнів, полягає ще й у неформальності, «не академічності» її художнього змісту. Звідси витікають особливі форми вивчення цього матеріалу, які поживляють процес навчання, надають позитивних емоцій учням, уселяють впевненість у власних творчих здібностях, що є запорукою успішного розвитку.

В шкільному віці, дітей важливо залучати до слухання такої музики. В цей вік в них формується світосприйняття, погляди та естетичні смаки. Їм потрібно прищеплювати любов до «хорошої» музики, відвідувати джазові концерти. Так формується новий імідж і зростає повага з боку оточуючих. Можна зауважити, що головне - не причини, а наслідки. Але джаз - це винятково чесна музика [5, с.56].

Треба бути чесними і сказати собі, що майже все, що відбувається в культурному (в тому числі джазовому) середовищі - імітація. Є форма, але немає наповнення.

Тому, школярам важливо пояснити витоки, походження джазу, ознайомити з його стилями, з творчістю окремих композиторів та творами різних епох.

ЛІТЕРАТУРА

1. Верменич Ю. Ю. Джаз. Історія. Стил / Ю. Ю. Верменич - Вид. «Лань», «Планета музики» - К., 2005.
2. Волошина, А. В. Левченко, О. В. Мільченко Музичне мистецтво 8 клас / О. В. Волошина – Х.: Веста, 2008. – 192 с.
3. Гордійчук М. М. та ін. Історія української музики / М. М. Гордійчук – К.: Наукова думка, 1989.
4. Гумінська О. О. Уроки музики в загальноосвітній школі / О. О. Гумінська – Тернопіль.: Навчальна книга-Богдан, 2003.
5. Кінус Ю. Ю. З історії джазового виконавства / Ю. Ю. Кінус Вид. Фенікс, серія: Музична бібліотека. М., 2008. С.376